

Analýza preventivních možností u praktických lékařů pro děti a dorost na okresech Kolín a Kutná Hora

Česká asociace
adiktologů

Mgr. Jiří Zatřepálek
Mgr. Lucie Jurystová

Obsah příspěvku

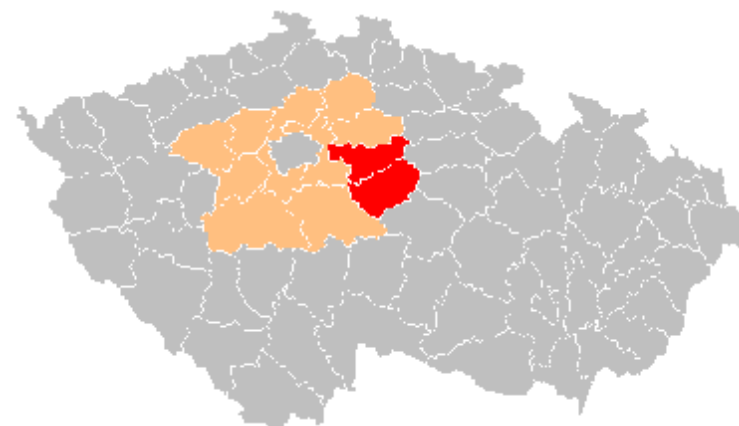
- Úvod - Proč právě tento příspěvek?
- Cíl analýzy
- Cílová skupina – PLDD
- Průběh analýzy
- Dotazník PLDD
- nástroj CRAFFT
- Analýza dat
- Prezentace výsledků
- Závěr + Diskuze

Cíl – Proč právě tento příspěvek?

- Mýtus „Prevence pouze ve škole“
- Spolupráce PLDD + regionální neziskovka
- „Apel“ na PLDD v oblasti PP aktivit/intervencí
- Cíle analýzy
  - Zjistit zda PLDD realizují preventivní aktivity?
  - Zjistit potřeby PLDD v oblasti provádění prevence?
  - Zjistit zda PLDD v regionu Kolín a Kutná Hora znají dotazník CRAFFT?
  - Zjistit zda by PLDD v regionu Kolín a Kutná Hora měli zájem o získávání dalších informací v oblasti prevence? Jakou formou?

Cílová skupina - PLDD

- PLDD na okresech Kolín a Kutná Hora
- Celkem 38 ordinací PLDD, **36 PLDD**
- **30 žen / 6 mužů**
  - Kolín = 20 ordinací PLDD (20 PLDD)
  - KH = 18 PLDD (17 PLDD)

Průběh analýzy

- Tvorba dotazníku PLDD
- Oslovení PLDD
  - Telefonicky – poté rozeslán dotazník.
- Odeslání dotazníku PLDD
  - Co vše se odesílalo?
    - Dotazník
    - Popis CRAFFT
    - „zpětná obálka“
- Sběr + analýza dat

Dotazník PLDD

- Úvodní strana
  - Popis analýzy
  - Anonymita
- Pokyny
  - Odpovědi
    - více možností
= informace v otázce
  - Odeslání

Vážená paní doktorko, vážený pane doktore,

obracíme se na Vás s žádostí o spolupráci na výzkumu, který realizuje Česká asociace adiktologů ve spolupráci s občanské sdružení Prostor pilotní a je zaměřeno na praktické lékaře pro děti a dorost. Cílem šetření je zmapovat problematiku a možnosti preventivních intervencí u praktických lékařů pro děti a dorost v okresech Kolín a Kutná Hora. V minulých letech byl vytvořen a v českých podmínkách adaptován intervenční nástroj s názvem CRAFFT, který je určen právě pro praktické lékaře pro děti a dorost (více informací naleznete v příloze). Naším cílem je zmapovat preventivní možnosti i v kontextu tohoto nástroje.

Výzkum je realizován prostřednictvím dotazníku, který Vám níže předkládáme a je zcela anonymní. Nebude tedy obsahovat Vaše jméno ani žádné jiné informace, které by Vás, ani Vaši ordinaci mohly individuálně identifikovat. Všechna data budou vyhodnocena na úrovni celého souboru, tzn. přibližně 36 zapojených lékařů.

Pokud se rozhodnete pro účast v tomto šetření, chtěli bychom Vás požádat o vyplnění dotazníku, který je přiložen. Vaše odpovědi jsou považovány za důvěrné. Narazíte-li v dotazníku na otázku, na kterou z nějakého důvodu nechcete odpovědět, nechte ji prostě nezodpovězenou.

Vyplněný dotazník zalepte do připravené obálky a odešlete jej zpět na uvedenou adresu (Analýza u PLDD - O.s.Prostor, Na pustíně 1068, Kolín 2, 280 02) ke zpracování koordinátorovi šetření, Mgr. Jiřímu Zatlépkovi, který jako jediný bude data zpracovávat.

Výslednou závěrečnou zprávu obdrží všichni zúčastnění lékaři do konce roku 2013 a budou také publikovány na Konferenci Primární prevence rizikového chování v Praze v listopadu 2013.

Děkujeme Vám za ochotu šetření se zúčastnit a pro jakékoli dotazy či nejasnosti mě prosím kontaktujte.

Mgr. Jiří Zatlépk

Koordinátor výzkumného šetření: Mgr. Jiří Zatlépk, o.s. Prostor, Česká asociace adiktologů, o.s., jiri.zatlepk@os-prostor.cz, telefon 724992591

Konzultace dotazníku a metodiky šetření: Mgr. Lucie Jurystová, Klinika adiktologie I. LF UK a VFN v Praze, Česká asociace adiktologů, o.s., jurystova@adiktologie.cz

Technická poznámka k vyplňování dotazníku:

Na otázky odpovídejte tak, že křížkem označíte příslušný rámeček nebo doplňte odpověď do kolonky. Pokud byste měl/a nějaké nejasnosti, sdělte je koordinátorovi výzkumu. Podá vám vysvětlení.

Dotazník PLDD

Dotazník – Analýza preventivních možností u praktických lékařů pro děti a dorost na okresech Kolín a Kutná Hora

1. Pohlaví: 1 Muž 2 Žena

2. Kolik Vám je let? 1 do 35 let 2 36 – 50 let
3 51 – 65 let 4 nad 65 let

3. Počet let praxe v ordinaci pro děti a dorost: _____ let

4. Počet pacientů:
1 méně než 100
2 101 - 200
3 201 - 300
4 301 - 400
5 401 - 500
6 více než 500

5. Realizujete v rámci péče pro děti a dospívající nějaké preventivní aktivity?
1 Ano 2 Ne

6. Pokud ano, je to nejčastější formou (můžete vybrat i více možností):
1 poučení nebo rada vyslovená dítěti/dospívajícímu
2 předání informačních materiálů
3 odkázání na jinou (specializovanou) pomoc
4 rozhovor s rodiči samotnými
5 rozhovor s rodiči a dítětem/dospívajícím
6 jinak, prosím uveďte .....

7. Máte v rámci své péče o děti a dospívající prostor hovořit se svými pacienty o následujících tématech?

- návykové látky (včetně pití alkoholu a kouření cigaret) 1 Ano 2 Ne
- sexuální chování (včetně poučení o bezpečném sexu a možných rizicích) 1 Ano 2 Ne
- otázky týkající se dětí a dospívajících (společenská adaptace) 1 Ano 2 Ne

8. Pokud čas máte je to obvykle za nebo bez přítomnosti rodičů?
1 za přítomnosti rodičů
2 bez přítomnosti rodičů
3 asi napůl

9. Co byste potřeboval/a, abyste mohl/a prevenci ve své ordinaci realizovat? (zkuste stručně popsat)

10. Znáte nějaký preventivní nástroj ke zjištění rizikového chování u dětí a dospívajících? 1 Ano 2 Ne

11. Pokud ano, jaký?
.....

12. Pokud ano, používáte jej? 1 Ano 2 Ne

13. Znáte intervenční nástroj CRAFFT: 1 Ano 2 Ne

14. Používáte intervenční nástroj CRAFFT: 1 Ano 2 Ne

15. Po přečtení základních parametrů tohoto nástroje (viz. Příloha), umíte si představit využití intervenčního nástroje CRAFFT ve Vaší ordinaci?
1 Ano 2 Ne

Můžete stručně popsat, proč?

.....
.....
.....

16. Jak hodnotíte své znalosti a dovednosti v oblasti drogových intervencí?

1 výborné
2 velmi dobré
3 dobré
4 dostatečné
5 nedostatečné

17. Měl by jste zájem o získání dalších informací?
1 Ano 2 Ne

Pokud ANO, jakou formou?
.....
.....

Dotazník CRAFFT

- Má za cíl identifikovat děti a dospívající, případně mladé dospělé, s vysokou mírou rizikového chování při intoxikaci, provést zhodnocení aktuálního stavu, tzn. zachytit časně známky onemocnění souvisejících s užíváním návykových látek, a zajistit účinnou intervenci včetně odeslání pacienta do odborné péče.
- **Autor:** Dr. John Knight
- **Autoři české verze:** Centrum výzkumu protidrogových služeb a veřejného zdraví (CEPROS)
- **Cílová skupina** jsou děti a dospívajících, případně mladých dospělých s rizikem problémového užívání návykových látek.
- Otázky jsou kladeny dospívajícímu BEZ přítomnosti rodičů.

Dotazník CRAFFT

- **Oblasti zaměření**
- **C** (car): Jel/a jsi někdy v autě či na motorce řízené někým pod vlivem alkoholu či jiné drogy anebo jsi někdy řídil/a motocykl pod vlivem alkoholu či jiné drogy?
- **R** (relax): Napil/a ses někdy alkoholu či bral/a jsi někdy nějakou drogu, aby ses uvolnil/a, měl/a ze sebe lepší pocit anebo abys dobře zapadl/a mezi kamarády?
- **A** (alone): Pil/a jsi někdy alkohol nebo sis vzal/a nějakou drogu, když jsi byl/a o samotě?
- **F** (forget): Stalo se ti někdy, že jsi zapomněl/a, co jsi dělal/a, když ses napil/a alkoholu nebo jsi vzal/a nějakou jinou drogu?
- **F** (family/friends): Řekl ti někdo z rodiny či kamarádů, že bys měl/a omezit své pití nebo brání jiné drogy?
- **T** (trouble): Dostal/a ses někdy do obtíží, když jsi pil/a alkohol či bral/a jiné drogy?

Dotazník CRAFFT

- **Délka a způsob administrace** Zodpovězení 6 otázek odhadem zabere max. 5-10 minut času, respondent odpovídá pouze „ano“ či „ne“.
- **Vyhodnocení** = sčítají se kladné odpovědi.
- **0** = patrně se nejedná o závislost (měl by následovat krátký rozhovor, v němž lékař vyjadřuje souhlas s negativním postojem pacienta k drogám atp.)
- **1x** = příležitostné užívání (měla by následovat krátká intervence – kontrola za půl roku)
- **2-3x** = škodlivé užívání (důkladnější vyšetření – krátká intervence, odeslání do nesuspecifické léčby)
- **4-6x** = patrně se jedná o závislost (odborná léčba – krátká intervence, odeslání do specializované léčby)
- Na základě výsledků by měla následovat intervence – ať již krátká osobně formulovaná rada lékaře směrem k dospívajícímu včetně cíleného doporučení, nebo případná podpora zdravého životního stylu, v případě negativního výsledku.
- **Výhody**
- Dotazník je možno administrovat ve velmi krátkém čase. **Následné (doporučené) postupy jsou jednoduše uplatnitelné při rozhovoru s dospívajícími i s jejich rodiči.**
- Dotazník byl testován na české populaci dospívajících.

Analýza dat

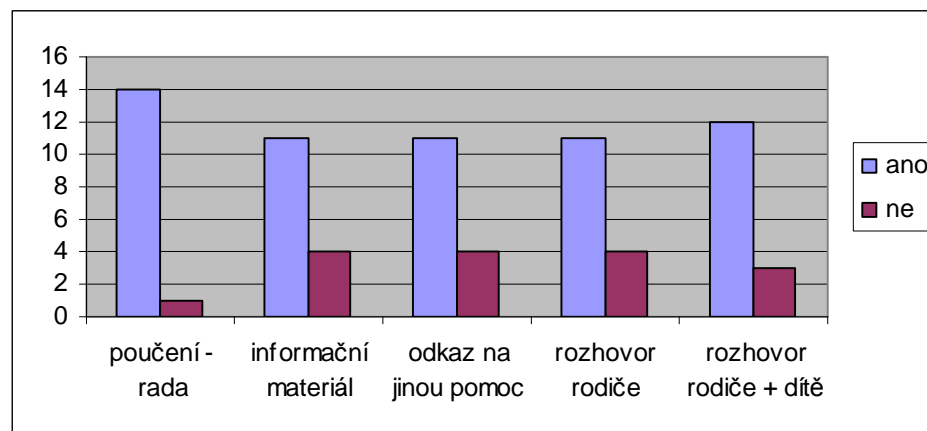
- Dotazník rozeslán 36-ti respondentům
  - 2 obálky vráceny z důvodu změny adresy respondentů
  - do sběru dat zahrnuto 34 respondentů (29 žen, 5 mužů)
- K 31.10.2013 vráceno 15 dotazníků
  - návratnost 44,11%
  - Sběr dat stále probíhá...
    - zahájen Říjen 2013

Prezentace výsledků

- 1) Pohlaví
  - 13x žena (86,66%), 1x muž (6,66%), 1x nezodpovězeno (6,66%)
- 2) Věk
  - 12x 51-65let (79,92%), 2x nad 65 let (13,32%), 1x nezodpovězeno (6,66%)
- 3) Počet let praxe v ordinaci pro děti a dorost
  - průměr 33,77let, medián 30let, 2x nezodpovězeno (13,32%)
- 4) Počet pacientů
  - 12x více než 500 (79,92%), 1x 301-400, 1x 201-300, 1x nezodpovězeno

Prezentace výsledků

- 5) Realizujete v rámci péče pro děti a dospívající nějaké preventivní aktivity?
  - 14x ano (93,24%), 1x ne, 0x nezodpovězeno
- 6) Pokud ano, je to nejčastější formou (můžete vybrat i více možností):
  - Odpovědělo 15 respondentů
  - 8 respondentů ANO v pěti otázkách
  - Jiné aktivity (ot.č.6f) 0 respondentů

Prezentace výsledků

- 7) Máte v rámci své péče o děti a dospívající prostor hovořit se svými pacienty o následujících tématech?
  - návykové látky (14x ano, 1x ne, 0x nezodpovězeno)
  - sexuální chování (8x ano, 5x ne, 1x nezodpovězeno)
  - otázky týkající se dětí a dospívajících (12x ano, 2x ne, 1x nezodpovězeno)

9 respondentů ANO ve všech otázkách
- 8) Pokud čas máte je to obvykle za nebo bez přítomnosti rodičů?
  - Odpověděli všichni respondenti
  - 11x asi napůl, 3x za přítomnosti rodičů, 1x bez přítomnosti rodičů

Prezentace výsledků

- 9) Co byste potřeboval/a, abyste mohl/a prevenci ve své ordinaci realizovat?
(zkuste stručně popsat)
  - 7x více času, 4x informační materiál, 3x méně administrativy, 1x lepší spolupráci rodiny, 1x klidné prostředí, 1x snaha spolupracovat
- 10) Znáte nějaký preventivní nástroj ke zjištění rizikového chování u dětí a dospívajících?
  - 9x ne, 5x ano, 1x nezodpovězeno

Prezentace výsledků

- 11) Pokud ano, jaký?
  - 4 odpovědi, 11x nezodpovězeno
    - CRAFFT,
    - Dotazník (blíže nespecifikovaný),
    - rodinné zázemí, poruchy chování - spolupráce se školou, povahové vlastnosti dítěte
    - screeningové vyšetření moče
- 12) Pokud ano, používáte jej?
  - 2x ano (rodinné zázemí... + screeningové vyšetření moče),
6x ne, 7x nezodpovězeno

Prezentace výsledků

- 13) Znáte intervenční nástroj CRAFFT:
  - 12x ne, 3x ano, 0x nezodpovězeno
- 14) Používáte intervenční nástroj CRAFFT:
  - 14x ne, 0x ano, 1x nezodpovězeno
- 15) Po přečtení základních parametrů tohoto nástroje (viz. Příloha), umíte si představit využití intervenčního nástroje CRAFFT ve Vaší ordinaci?
  - 11x ano, 3x ne, 1x nezodpovězeno
  - Proč ANO: 2x stručný, 2x jednoduchost, 4x časová nenáročnost, 2x vyhodnotitelnost, 1x výstižnost
  - Proč NE: stereotyp ze strany lékaře, přítomnost rodičů, lež ze strany pacienta

- 16) Jak hodnotíte své znalosti a dovednosti v oblasti drogových intervencí?
  - 0x výborné, 1x velmi dobré, 7x dobré, 4x dostatečné, 2x nedostatečné
- 17) Měl by jste zájem o získání dalších informací?
  - 3x nezodpovězeno, 6x seminář/školení, 9x písemná forma (email, letáky, brožury)

Závěr

- Spolupráce PLDD + regionální neziskovka
  - je možná (seminář + materiály- nejčastěji „písemná forma“...)
- „Apel“ na PLDD v oblasti PP aktivit/intervencí
  - proběhl ??
- Cíle analýzy
  - Zjistit zda PLDD realizují preventivní aktivity? Realizují, ale...
  - Zjistit potřeby PLDD v oblasti provádění prevence? čas...
  - Zjistit zda PLDD v regionu Kolín a Kutná Hora znají dotazník CRAFFT? Převážně neznají
  - Zjistit zda by PLDD v regionu Kolín a Kutná Hora měli zájem o získávání dalších informací v oblasti prevence? Jakou formou? mají (písemná forma + seminář)

Diskuze

- Limit analýzy – „pilotní analýza“
  - Není zastoupený reprezentativní soubor PLDD – „jen na regionální úrovni...“
- ???

Děkuji za pozornost.